

Excursie: vogels bij de Strypse Wetering

Muizenonderzoek op Tiengemeten, veranderingen sinds de herinrichting, door Jan Alewijn Dijkhuizen

Inleiding

Het eiland Tiengemeten is razend interessant om onderzoek te doen naar de muizenstand. Het eiland is in 2006 grotendeels op de schop gegaan, alleen de buitengorzen en het deel Weemoed zijn redelijk onaangetast. Met grote graafmachines is een deel van de bodem afgegraven, bomen zijn verwijderd, geulen gegraven en uiteindelijk is de dijk doorgebroken, zodat water uit het Haringvliet het eiland in kan stromen. Natuurmonumenten heeft na de herinrichting gekozen voor een kudde Schotse hooglanders om het gebied open te houden. Deze dieren hebben lange tijd ongestoord vrijwel het gehele eiland kunnen begrazen. Enkele jaren geleden is dit enigszins ingeperkt en is de kudde drastisch ingekrompen. De recreatiedruk is in de loop van de tijd enorm toegenomen. De druk ligt vooral op het noordelijk deel van het eiland met Speelnatuur, musea en de wegen naar de Herberg en de westpunt van het eiland. Hoewel je overal mag struinen, valt het met de versterking van de grote open delen van het eiland wel mee.

Muizen op Tiengemeten

De Zoogdiervereniging heeft voor deze veranderingen al muizenonderzoek op Tiengemeten gedaan. Dat leverde vooral informatie op over de muizenstand in de gorzen. Noordse woelmuisen werden er volop gevangen. Deze soort was lange tijd de enige woelmuissoort op Tiengemeten. Uit gegevens van braakbalpluizen is gebleken dat de veldmuis zich tussen 1998 en 2001 op het eiland heeft gevestigd, dus al voor de ingetreden veranderingen. De eerste veldmuis is er in 2006 door medewerkers van de Zoogdiervereniging gevangen. De angst bestond toen dat de veldmuis de noordse woelmuis zou verdringen uit de drogere delen van het eiland.

Resultaten van onderzoek door de KNNV afdeling Voorne

Van 2010 tot en met 2016 hebben leden van de KNNV Voorne muizenonderzoek gedaan op Tiengemeten. Steeds werden andere delen van het eiland onderzocht. Samen met de gegevens van de Zoogdiervereniging en muizenonderzoek door leden van het Hoekschevaards Landschap is Tiengemeten een van de best onderzochte plekken van Nederland.

Wat hebben we ontdekt? Allereerst dat grote delen van Tiengemeten zijn overgroeid met Canadese

guldenroede. In deze vegetatie, die geen andere planten toelaat, komt maar één muizensoort voor, de bosspitsmuis. Verspreid over het eiland zijn in 2010 en 2012 telkens 80 vallen neergezet.

muizen

Dat leverde alleen enkele bosspitsmuizen en steeds 1 veldmuis op. De vallen stonden voornamelijk in de vergraven delen van het eiland, die begraasd werden door Schotse hooglanders. Een droevig resultaat, maar ook wel verklaarbaar als je naar de vegetatie en de bodemstructuur keek. Door de werkzaamheden was er nauwelijks sprake van een aaneengesloten vegetatie met voldoende kruiden en wegkruipmogelijkheden. Dat werd mede veroorzaakt door de enorme begrazingsdruk van de hooglanders. De vegetatie bleef erg kort en de bodem werd overal dichtgetrapt.

In 2013 werden 120 vallen gebruikt, we zouden en moesten meer muizen vangen! Het resultaat was nog altijd minimaal, maar we vingen wel twee nieuwe soorten: de bosmuis en de dwergmuis, beide alleseters.

Vanaf 2014 is een duidelijke kentering waar te nemen in de muizenstand. We hebben met 80 vallen op zes locaties totaal 124 muizen gevangen. En eindelijk was daar ook de noordse woelmuis bij. Het meest opvallend aan de vangst van de noordse woelmuis was dat we ze boven op een oude dijk in Weemoed vingen, waar juist niets aan het eiland veranderd is. De andere locatie waar noordse woelmuizen werden gevangen, was in de gorzen waar ze vroeger ook al aanwezig waren. Ook nu was het gebied dat in 2006 was ingericht, nog niet geschikt voor noordse woelmuizen. In 2015 werden de eerste noordse woelmuizen midden op het eiland gevangen. Een doorbraak. Ook het aantal veldmuizen neemt toe. Dit heeft alles te maken met vermindering van de begrazingsdruk, waardoor de vegetatie dichter wordt en de bodem minder vertrapt. Nu is de uitdaging weer om het eiland niet te laten verruigen.

Veldmuis

Tenslotte werd in 2016 onderzoek gedaan naar de muizenstand op plekken waar de Canadese guldenroede bestreden wordt. Dit onderzoek levert weer weinig muizen op. Alleen de vangst van noordse woelmuizen in de natte driehoek naast het bezoekerscentrum, dus helemaal aan de noordkant van het eiland, is verrassend en positief.

Conclusie

Het heeft even geduurd, maar uiteindelijk is er sprake van een vrij normale muizenstand op het eiland Tiengemeten. De inrichting van het eiland is grotendeels mensenwerk. Het blijft in de toekomst van belang om de variatie aan vogels, planten en zoogdieren te waarborgen. Zonder beheer groeit het eiland op de natte plekken na snel dicht met bos. Het beheer moet wel goed afgewogen worden om de biodiversiteit groot te houden en bijvoorbeeld de noords woelmuis een kans te geven. Al met al een hele uitdaging, zeker omdat er naast een steeds grotere recreatiedruk ook steeds meer invasieve exoten via het Haringvliet oprukken.

Nationaal Park Biesbosch en Haringvliet door Tom van Wanum

In 1994 kreeg de Biesbosch de status van Nationaal Park. Sindsdien heet het gebied officieel Nationaal Park De Biesbosch.

Nadat het Haringvliet werd afgesloten, had het verdwijnen van eb en vloed een enorme invloed op de flora en fauna. De relatie tussen het Haringvliet en de Biesbosch is dus onmiskenbaar. Nu er sprake is van het deels openen van de sluisen is het logisch dat het Haringvliet en De Biesbosch beschouwd gaan worden als één geheel.

Het Nationaal Park De Biesbosch en Haringvliet gaan één groot nationaal park vormen.

De Nederlandse Delta vormt al eeuwen een eenheid. Deze eenheid wordt gedomineerd door water. Het water heeft altijd bepaald wat er in deze Delta kon leven en groeien.

De natuur is er ruig en het landschap wijds. Overal is daar het water dat deze natuur beheert en beheerst.